

Verslag

Programmaraad Bodembeheer

Datum: 8 oktober 2018
Tijd: 9.30 - 12.30 uur
Plaats: RWS, Croeselaan 15, Utrecht

Aanwezig:

Jos Theeuwen – voorzitter	Marc Langenhuijsen - Omgevingsdiensten
Thom Maas - RWS Bodem+	René Zijlstra – Rijksvastgoedbedrijf
Ronny Huls – VKB	Otto Feenstra – BOG
Jan Fokkens - VNO-NCW	Henk Koster – SIKB
Martin Bloemendal – BodemenergieNL (tot 10.30 uur aanwezig)	Marjon Verhoeven – KOBO-HBO
	Annelies de Graaf – secretaris (SIKB)

Afwezig:

Paul Bertens – UvW	Hans Boer - VA
Joop Jansen – NVPG, Bouwend NI	

**Actie
door:**

1. Opening en vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Er wordt stilgestaan bij het overlijden van Peter Leenders op 14 augustus jl. Hij heeft een grote bijdrage geleverd in SIKB-verband.

2. Gesprek met IL&T

Quirine Diesbergen (programmamanager Bodem) en Ronald Peters (teammanager Bodem) van IL&T zijn aanwezig om een toelichting te geven op:

- achtergronden van de keuzes in Meerjarenprogramma IL&T 2019-2023 (in te zien via <https://magazines.ilent.nl/meerjarenplan/2018/01/index>);
- het beeld van IL&T op de werking van de Essentiële Eisen.

Koers IL&T

De nieuwe functie programmamanager Bodem vloeit voort uit de nieuwe koers van IL&T. In het verleden was IL&T te legalistisch in haar optreden. Het hoofddoel van IL&T is het voorkomen van maatschappelijke schade (economisch, milieuhygiënisch). Naar aanleiding van de FIRA-zaak heeft IL&T haar werkwijze geëvalueerd en op basis van een risico-analyse prioriteiten gesteld voor de 176 taakvelden binnen transport en leefomgeving. Bodem en afval staan bovenaan op de prioriteitenlijst, vanwege de grote financiële gevolgen die optreden bij overtreden van de regels. Voor deze prioritaire thema's heeft IL&T drie lijnen uitgezet

- Versterken ketentoezicht
- Vereenvoudigen regelgeving, inbreng in regelgeving-trajecten
- Themagericht werken, met focus op activiteiten waar IL&T veel problemen ziet, zoals grondimport, bodemenergie, AVI-bodemas, en op basis van systeemanalyses waarbij ook de betrokken partijen worden geraadpleegd.

IL&T wil meer de samenwerking en partnership met uitvoerende en toezichthoudende partijen opzoeken. SIKB als schemabeheerder is een

belangrijke partner voor IL&T, maar IL&T zal geen zitting nemen in het SIKB bestuur. De ruimte voor het bodemtoezicht door IL&T ligt besloten in de SIKB schema's voor bodem. Quirine Diesbergen stelt voor met de Programmaraad de gezamenlijke belangen in kaart te brengen en daarvoor te bespreken wat een ieder daarin kan doen. IL&T houdt daarbij de verantwoordelijkheid van toezichthouder. heeft geen formele rol meer als tweedelijns toezichthouder, maar ziet wel toe op doelmatig toezicht.

Henk Koster vraagt hoe IL&T het doelbereik van het meerjarenprogramma gaat monitoren. Quirine Diesbergen geeft aan dat het voornemen is om te gaan monitoren, maar daarvoor eerst nog uitwerking van de programmadoelen in SMART doelstelling nodig is. Vooruitlopend daarop gaat IL&T nu wel aan de slag met de uitvoering van het programma.

Essentiële eisen

Ronald Peters geeft aan dat het selecteren van de essentiële eisen voor de bodemschema's veel moeite heeft gekost. Het is de vraag of het de moeite waard geweest is. De aanleiding was onderling wantrouwen tussen uitvoerend bedrijfsleven en IL&T. Als er een goede vertrouwensbasis is, zou selectie van essentiële eisen niet meer nodig hoeven zijn.

De Programmaraad beaamt dat de aanleiding voor de essentiële eisen gelegen was in onderling wantrouwen tussen uitvoerend bedrijfsleven en IL&T en vindt het van groot belang dat het onderling vertrouwen hersteld wordt.

Ronny Huls geeft aan dat VKB dezelfde vraag heeft als IL&T: wat is de waarde van de essentiële eisen? Naar de toekomst toe is hij het eens om samen te kijken naar de knelpunten en hoe die zijn op te lossen.

Otto Feenstra geeft aan dat BRL 7500 proceseisen bevat, die voor een deel lastig handhaafbaar zijn. Omdat ieder proces anders is, worden in BRL 7500 weinig inhoudelijke eisen aan het proces gesteld.

Effectiviteit van het huidige stelsel

Jan Fokkens is als vertegenwoordiger van het opdrachtgevers bedrijfsleven blij met de nieuwe koers dat IL&T meer het veld in gaat. 95 % van de certificaathouders presteert goed en 5 % werkt moedwillig niet volgens de regels. Die rotte appels moeten er uit.

Ronald Peters geeft aan dat er in het huidige stelsel geen positieve impuls is voor bedrijven die het goed doen, het aantal audits zou hierop kunnen worden afgestemd.

Martin Bloemendal stelt dat het huidige stelsel een perverse prikkel voor de CI's, biedt, omdat de CI's de eigen opdrachtgevers auditen en hen sancties moeten opleggen. Hierdoor loopt het toezicht door de CI's spaak.

De Programmaraad brengt in dat de werkmethoden gaandeweg wettelijke regels zijn geworden, met een verstarrend effect tot gevolg. De keten is nu te bang om iets nieuws te doen. Ronald Peters heeft de indruk dat marktbescherming een rol speelt bij de terughoudendheid om innovaties aan de schema's toe te voegen.

Vervolgstappen

Jos Theeuwen vraagt welke stappen SIKB/de Programmaraad en IL&T zouden kunnen zetten. Quirine Diesbergen geeft aan dat als eerste stap het gezamenlijk

belang in kaart gebracht kan worden, op basis van analyse van de risico's. Vervolgens kunnen gezamenlijk de kritische processen voor bodem worden herzien. Daarbij kunnen ook mogelijkheden voor innovatie worden meegenomen.

Ronald Peters geeft aan dat IL&T in het verleden een verzoek heeft gedaan voor handvatten in de normdocumenten om in het veld te kunnen controleren. Om toezicht te kunnen uitvoeren is een goede informatiepositie nodig. Het gaat daarbij om inzicht in waar en wanneer werkzaamheden – zoals veldwerk, boorwerk of puinbreken - plaatsvinden, en om data om analyses op uit te kunnen voeren. Otto Feenstra uit als bezwaar over melding van tijd en plaats van werkzaamheden, dat daarmee alleen certificaathouders die melden in beeld komen, en juist niet de bedrijven die de regels moedwillig negeren.

Ronny Huls geeft aan dat VKB ook graag wil dat IL&T goed toezicht in het veld kan uitvoeren, ook bij bedrijven die niet melden. De certificaathouders hebben nu jaren op eieren gelopen vanuit angst om niet aan alle detailvoorschriften te voldoen. Dat gaat ten koste van de goede advisering.

Jos Theeuwen adviseert om bij de gesprekken over oplossing van knelpunten ook te kijken buiten de huidige kaders, om voor de toekomst de beste manier van borging te vinden. Hij stelt de vraag of SIKB primair de tafel is voor een gesprek hierover tussen IL&T en de overige partijen.

Quirine Diesbergen geeft aan dat SIKB een van de belangrijke partners is. Een van de andere belangrijke partners voor IL&T is het Ministerie van I&W.

3. Kennismaking met Henk Koster

Henk Koster is per 1 oktober 2018 formeel aangetreden als directeur van SIKB, na in september een maand samen op gewerkt te hebben met Walter de Koning. Bij zijn aantreden heeft hij geen expliciete bijzondere opdracht van het bestuur gekregen, het is aan de directeur om voorstellen aan het bestuur te doen om de opdracht aan te scherpen, op basis van input vanuit alle SIKB-gremia en externe ontwikkelingen. Het bestuur heeft aangegeven dat het van belang is dat SIKB verbinding maakt met de actuele ontwikkelingen, zoals de komst van de Omgevingswet met het bijbehorende digitale stelsel en de BRO.

De beelden uit de eerste weken zijn het waardevol is dat er met SIKB een gremium is waarmee je samen normen bepaalt en de regelgeving beïnvloedt. In allerlei gremia zitten stakeholders aan tafel die hun belang en kennis inbrengen, van strategie tot detailuitvoering. De programmaraden van SIKB zijn belangrijke gremia om input op te halen voor de visie.

Als rode draden voor de toekomst ziet Henk Koster de volgende zaken:

- Harmonisatie van aspecten in de normdocumenten die de uitvoeringspraktijk vergemakkelijken.
- Versnelling van de procedures voor vaststelling van nieuwe versies van normdocumenten. Hiervoor is Henk Koster gestart met gesprekken met de RvA en I&W. Daarmee samenhangend, de wettelijke ophanging van de SIKB-schema's. Dynamische verwijzing zou de wijzigingsprocedure erg versnellen.
- Verbreding van de scope voor bodem (naar ondergrondthema's, data e.d.).
- Duiden van de betekenis van maatschappelijke ontwikkelingen zoals OW/DSO, geothermie, circulaire economie, klimaatadaptatie, etc.: is kwaliteitsborging op deze onderwerpen relevant en zo ja, hoe geven we dat

vorm?

- Imago: SIKB kan meer accent leggen op kennisborging, kennisdoorwerking en kennisontwikkeling.
- Werkwijze: vasthouden aan het huidige consensusmodel.

De leden van de programmaraad geven aan welke accenten zij in de toekomst van het werk van SIKB van belang vinden:

- Rene Zijlstra: De basis van het werk (monsternamen en veldwerk) moet op orde zijn, zodat opdrachtgevers weten dat erkende bureaus goed werk leveren. Van belang dat SIKB een rol speelt in actuele debatten, bijvoorbeeld over het onderzoek naar asbest in bodem, de Omgevingswet, opkomende 'nieuwe' stoffen, om handen en voeten te geven aan de uitvoering.
- Otto Feenstra: idem. Daarnaast van belang dat de maatschappij kan vertrouwen op de informatie die door erkende bedrijven wordt geleverd. En van belang om goed te kijken naar welke zaken in een NEN worden beschreven en welke in een SIKB-schema (b.v. m.b.t. vooronderzoek, plaatsen peilbuizen), zodat de kwaliteit en deskundigheid goed wordt geborgd.
- Jan Fokkens: Een cultuurverandering binnen SIKB is nodig om het vertrouwen te vergroten, zeker ook met het oog op de Omgevingswet met 380 bevoegde gezagen voor bodem. Kennisdoorwerking en samenwerking is dan nog belangrijker.
- Marc Langenhuijsen: Bij de discussie het doel voor ogen houden, in de praktijk wordt er veel met hoge mate van detaillering gesproken over de middelen. Het is van belang om hierin samen te werken met IL&T. De rol van SIKB in buitenwereld is niet voor alle betrokkenen duidelijk. De Omgevingswet leunt sterk op goede data-ontsluiting. Informatiebeheer wordt dus van nog groter belang. Dit aspect komt te weinig aan de orde in de programmaraad. Omgevingsdiensten worstelen daarmee. SIKB kan in dat gat springen.
- Thom Maas: Benut de programmaraad beter voor het programma, de laatste twee jaar hebben we dat als programmaraad moeten bevechten. We zijn met de kwaliteitsborging begonnen bij uitvoering van veldwerk en analyses. Maar daarmee zijn we nog niet klaar, denk bv aan kwaliteitsborging van het vooronderzoek.
- Ronny Huls: Binnen VKB ziet men kwaliteitsborging vooral als doel in plaats van als middel. Elementen van het stelsel zijn remmend voor het ondernemerschap, zoals de regels voor inhuur van personeel. Dat knelpunt moet prioriteit krijgen.
- Jos Theeuwen: Door werk bij RIVM is de blik verbreed van bodem naar alle milieucompartimenten. Bij lucht, geluid water ontbreekt een greep als het SIKB. Je moet je als SIKB voorbereiden dat er in de toekomst vragen voor schemabeheer door SIKB vanuit andere sectoren komen.

Naar aanleiding van het laatste punt worden nog een aantal verschillende meningen over verbreding van de activiteiten door SIKB gedeeld:

- Jan Fokkens vindt dat SIKB niet moet verbreden buiten de corebusiness van de schemabeheerder voor de wettelijk verplichte schema's voor bodem en archeologie. Hiervoor samen met de partners ervoor zorgen dat de basis op orde komt en blijft.
- Ronny Huls vindt het van belang dat SIKB om zich heen kijkt, hoe je nieuwe activiteiten vervolgens organiseert is stap 2.
- Thom Maas is van mening dat sectorale kennis van groot belang blijft, als basis voor integrale afwegingen zoals door de Omgevingswet wordt beoogd.

4. Rol SIKB bij innovaties

Omdat voor dit agendapunt beperkte tijd beschikbaar is wordt afgesproken om vandaag de gedachtevorming te starten en hier later op terug te komen.

Innovaties zijn op te delen in:

- a. Ontwikkelingen die direct aan de bestaande BRL raken (bv. onderzoek naar nieuwe stoffen, nieuwe meetmethoden, nieuwe technieken voor bv. sanering of bodemenergie);
- b. Nieuwe thema's die indirect aan de bestaande BRL raken, zoals circulaire economie, energietransitie, klimaatadaptatie.
- c. Verzoeken van derden voor ontwikkeling/overname schema voor nieuwe activiteit,

Ad a. Nieuwe stoffen

Voor nieuwe stoffen zijn geen voorschriften voor de monsternamen, monster conservering en analysemethoden. Er zijn zorgen over de representativiteit van de meetwaarde voor nieuwe stoffen. Voor PFOA heeft een groep adviesbureaus een handelingskader ontwikkeld. Dat zou in een NEN-norm vertaald kunnen worden, maar heeft ook een relatie met BRL 2000. Opdrachtgevers moeten er op kunnen vertrouwen dat de basis van monsternamen en analyse op orde is. Geconstateerd wordt dat de techniekontwikkeling buiten SIKB plaatsvindt.

Geconcludeerd wordt de programmaraad bodembeheer het juiste gremium is om gewenste ontwikkelingen rondom kwaliteitsborging rond meten van nieuwe stoffen te agenderen.

De programmaraad heeft behoefte aan een overzicht van de verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen (I&W, NEN, SIKB, laboratoria, adviesbureaus) en aan een routekaart voor welke stappen te zetten om de basiskwaliteit op orde te brengen.

Daarbij dient het kabinetsstandpunt t.a.v. accreditatie uit 2016 te worden betrokken.

Afgesproken wordt dat de programmaraad een workshop organiseert met NEN en Fenelab om dit overzicht en de routekaart uit te werken.

JT en
AndG

Ad c. Verzoeken van derden voor ontwikkeling/overname schema voor nieuwe activiteit

De programmaraad heeft geen opmerkingen bij de criteria die het SIKB-bestuur hanteert bij verzoeken van derden tot het toevoegen van een nieuwe 'activiteit' aan de scope van de SIKB schema's.

5. Concept-verslag 12 maart 2018

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van:

- Pag. 1. Vertegenwoordiger gemeenten in programmaraad: Jan Fokkens heeft 12 oktober overleg met Henk van den Berg (voormalig voorzitter van VNG-Web), zal de vraag aan hem voorleggen. Annelies de Graaf heeft vraag uitgezet bij gemeente Nijmegen. Nog geen reactie. Actiepunt blijft staan.
- Pag. 1. Programmaraadvergadering op projectlocatie: graag in het midden van het land.
- Pag. 2 mail Martin Bloemendal over procesvoering BRL 11000: Rond BRL 11000: René Zijlstra vraagt waar het mandaat ligt voor de vaststelling van een nieuwe versie van BRL 11000: bij TC of CCvD, dat moet duidelijk zijn. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt in een overleg tussen BodemenergieNL en het programmabureau. De BC is inmiddels omgezet naar een TC. Het CCvD

JT
AndG
JF

JT
AndG

Bodembeheer blijft het vaststellend gremium.

- Pag. 3 Overleg NEN-SIKB: Ronny Huls geeft aan dat het mogelijk moet zijn om knelpunten te benoemen, de adviesbureaus hebben daar dagelijks mee te maken.
- Pag. 5 Jaarkalender programmaraad: Nog niet behandelde onderwerpen in 2018 zijn: Relatie NEN-SIKB documenten, Analyse vervolgoers kwaliteitsborging bodem (eerder 'Verkenning BRL 15000 en toezicht' genoemd). Volgend overleg jaarprogramma 2019 agenderen. Dit zou bij voorkeur in de najaarsvergadering geagendeerd moeten zijn.

6. Actualiteiten

- Vaststelling nieuwe versie bodemschema's in Rbk: Op 2 schema's na heeft RvA alle te wijzigen documenten goedgekeurd. De inwerkingtreding via de Rbk moet nog gepland worden [noot: planning is 1 december 2018].
- Project 'Analyse vervolgoers kwaliteitsborging bodem': Ronny Huls is lid van de begeleidingscommissie en geeft de stand van zaken weer. In de eerste week van september hebben drie werksessies plaatsgevonden met toezichthouders (publiek en privaat), opdrachtgevers en met gecertificeerde bedrijven. De sessies zijn goed geleid door Tauw. Er werd open gesproken en de sessies hebben veel interessante informatie opgeleverd. De uitkomsten van de drie werksessies is gebundeld door Tauw, en worden via een internetpeiling voor bij de deelnemers van de werksessies voorgelegd om de mate van draagvlak voor de opgehaalde wensen in kaart te brengen. In het volgende overleg van de programmaraad zullen de resultaten met een advies van de begeleidingscommissie aan de programmaraad gepresenteerd worden.
- Informatie uit het SIKB-bestuur: niet behandeld, Jos Theeuwen heeft geen gelegenheid gehad om met Arie Deelen te bellen.
- Project 'Impactanalyse Omgevingswet op SIKB-schema's' is gestart. Hierin wordt de impact in kaart gebracht voor alle schema's die SIKB beheert. Er is een brede begeleidingscommissie geformeerd, waarin Otto Feenstra en Joep van der Wee zitting hebben namens het CCvD Bodembeheer. De Programmaraad Bodembeheer zal worden geïnformeerd over de resultaten.

AndG

7. Rondvraag

Thom Maas meldt dat Willem Kattenberg van I&W van start is gegaan met het project om Kwalibo te evalueren. Dit heeft een relatie met het SIKB-project 'Analyse vervolgoers kwaliteitsborging bodem'. Henk Koster meldt dat hierover afstemming plaatsvindt tussen Willem Kattenberg en het programmabureau. Ronny Huls meldt dat er binnenkort een overleg plaatsvindt tussen VKB en IL&T.

8. Sluiting

Jos Theeuwen dankt iedereen voor de bijdrage en sluit de vergadering.

Resterende vergaderdata 2018

maandag 10 december 2018	9.30 – 12.30 uur	Utrecht, zaal pm
--------------------------	------------------	------------------

Jaarkalender Programmaraad Bodembeheer 2018

12-03-2018	<ul style="list-style-type: none">• Aanvullingsbesluit bodem: inhoudelijke reactie vanuit Programmaraad Bodembeheer voorbereiden.• Harmonisatie opleidings- en ervaringseisen.
18-06-2018 (gewijzigde datum)	<ul style="list-style-type: none">• Gesprek met IL&T over werking Essentiële Eisen en achtergronden voor keuzes in Meerjarenprogramma IL&T.• Verkenning BRL 15000 en toezicht.
8-10-2018	<ul style="list-style-type: none">• Jaarkalender Programmaraad 2019 + jaarprogramma SIKB 2019.• Advies Programmaraad n.a.v. Verkenning BRL 15000 en toezicht.
10-12-2018	<ul style="list-style-type: none">• Relatie NEN-SIKB-documenten.• Innovaties: nieuwe stoffen, nieuwe onderzoekstechnieken, nieuwe bodemthema's. Rol SIKB daarbij en wenselijkheid van nieuwe SIKB-protocollen of handreikingen daarvoor.